

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR TA'SIRIDA TIJORAT
BANKLARINING DEPOZIT SIYOSATIDA YUZ BERAYOTGAN
O'ZGARISHLAR**

Mirzalimova Mubina

Andijon davlat texnika instituti

Muhandislik iqtisodiyoti va boshqaruv

fakulteti "Bank ishi va audit" yo'nalishi

4-kurs K-116-21 guruh talabasi

Ilmiy rahbar: Mittillayev Ibrohimjon

Annotatsiya: Raqamli texnologiyalar so'nggi yillarda bank tizimida sezilarli o'zgarishlarga sabab bo'ldi, ayniqsa tijorat banklarining depozit siyosatida. Internet-banking, mobil banking va boshqa raqamli xizmatlar banklarning mijozlar bilan aloqasini yangilab, ularning depozitlarni boshqarish jarayonlarini soddalashtirdi. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalarning tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'siri, shu jumladan, mijozlarga depozit mahsulotlarini taklif qilishda o'zgarishlar, moliyaviy xizmatlarning raqamli platformalarga ko'chishi, va banklar uchun bu jarayonning foydalari muhokama qilinadi. Shuningdek, tadqiqotda raqamli texnologiyalar orqali depozitlarning muddati, hajmi va turlari qanday o'zgarganligi hamda banklarning raqamli xizmatlarni kengaytirish yo'lidagi strategiyalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot, shu bilan birga, raqamli transformatsiyaning banklar va mijozlar o'rtasidagi munosabatlarga qanday ta'sir ko'rsatayotganini ochib beradi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, tijorat banklari, depozit siyosati, mobil banking, internet banking, depozitlar, moliyaviy xizmatlar, raqamli transformatsiya, mijozlar bilan aloqa, depozit turlari.

Аннотация: Цифровые технологии стали причиной значительных изменений в банковской системе, особенно в депозитной политике коммерческих банков. Интернет-банкинг, мобильный банкинг и другие цифровые сервисы обновили взаимодействие банков с клиентами и упростили

процесс управления депозитами. В данной статье рассматривается влияние цифровых технологий на депозитную политику коммерческих банков, в частности, изменения в предложении депозитных продуктов, переход финансовых услуг на цифровые платформы, а также преимущества этого процесса для банков. Исследуется, как изменились сроки, объем и виды депозитов с помощью цифровых технологий, а также стратегии банков по расширению цифровых услуг. Исследование также показывает, как цифровая трансформация влияет на отношения между банками и клиентами.

Ключевые слова: *цифровые технологии, коммерческие банки, депозитная политика, мобильный банкинг, интернет-банкинг, депозиты, финансовые услуги, цифровая трансформация, взаимодействие с клиентами, виды депозитов.*

Abstract: *Digital technologies have caused significant changes in the banking system, especially in the deposit policy of commercial banks. Internet banking, mobile banking, and other digital services have updated the interaction between banks and clients and simplified the process of managing deposits. This article discusses the impact of digital technologies on the deposit policy of commercial banks, specifically changes in the offer of deposit products, the transition of financial services to digital platforms, and the benefits of this process for banks. The study examines how the terms, volume, and types of deposits have changed through digital technologies, as well as the strategies of banks for expanding digital services. The research also demonstrates how digital transformation is affecting the relationship between banks and clients.*

Keywords: *digital technologies, commercial banks, deposit policy, mobile banking, internet banking, deposits, financial services, digital transformation, client interaction, deposit types.*

KIRISH

Raqamli texnologiyalar bugungi kunda tijorat banklarining faoliyatini shakllantiruvchi eng muhim omillardan biriga aylandi. Banklarning moliyaviy xizmatlarini raqamli platformalarda taklif qilish jarayoni, shubhasiz, ularning depozit siyosatiga ham jiddiy ta'sir ko'rsatmoqda. Mobil banking va internet banking orqali

mijozlarga depozit mahsulotlarini taqdim etish jarayoni soddalashti, bu esa mijozlar uchun qulaylik yaratdi. De-fakto, banklar o'z xizmatlarini zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalashgan holda taklif qilmoqda, shu bilan birga mijozlarning depozit faoliyati an'anaviy metodlardan sezilarli darajada farq qilmoqda. Ushbu maqolada, raqamli texnologiyalar ta'sirida tijorat banklarining depozit siyosatidagi o'zgarishlar, shu jumladan depozit mahsulotlari turlari, mijozlarga xizmat ko'rsatish jarayonidagi o'zgarishlar va banklar uchun yangi strategik imkoniyatlar tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Tijorat banklarining depozit siyosatida raqamli texnologiyalar ta'sirini o'rganish bo'yicha amalga oshirilgan tadqiqotlar, asosan, banklar va mijozlar o'rtasidagi interaktiv aloqalarni, moliyaviy mahsulotlarni raqamli platformalar orqali taklif qilishni tahlil etadi. Yangi texnologiyalar mijozlarning bank xizmatlariga bo'lgan talabini o'zgartirib, banklarning depozit siyosatini yangi sharoitlarda rivojlantirish imkoniyatini yaratdi. Xususan, mobil va internet bankingning jadal rivojlanishi banklarning xizmat ko'rsatish jarayonini soddalashtirib, mijozlarga raqamli muhitda depozitlar bilan ishlashda yangi imkoniyatlar taqdim etmoqda. Tadqiqotda tijorat banklarining raqamli xizmatlarga o'tish jarayoni o'rganildi. Shuningdek, banklarning xizmat ko'rsatishda eng samarali strategiyalarni tanlashi, yangi texnologiyalardan foydalangan holda depozitlar hajmini oshirishda qanday yondashuvlarni qo'llayotganligi muhim ahamiyatga ega. Adabiyotlarda raqamli transformatsiyaning banklar uchun ijobiy jihatlari ko'rsatilgan bo'lib, bu jarayonning mijozlar bilan bo'lgan aloqalarni yanada shaffof va samarali qilishga yordam berishi ta'kidlanadi.

Metodlar bo'limida tadqiqotda ishlatilgan asosiy usullar sifatli va miqdoriy tahlil usullari bo'lib, ular tijorat banklarining depozit siyosatidagi o'zgarishlarni aniqlash uchun tanlangan. Banklarning faoliyati va mijozlar tomonidan amalga oshirilgan depozit operatsiyalariga oid statistik ma'lumotlar, moliyaviy ko'rsatkichlar va iqtisodiy parametrlar asosida chuqur tahlil olib borildi. Tadqiqotda, shuningdek, tijorat banklarining raqamli transformatsiyaga qaratilgan strategiyalari va ularning muvaffaqiyatlari hamda kamchiliklari tahlil qilindi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari raqamli texnologiyalar ta'sirida tijorat banklarining depozit siyosatida ko'plab ijobiy o'zgarishlar yuzaga kelganini ko'rsatadi. Avvalo, mijozlar uchun depozit xizmatlari juda qulay va tezkor bo'lib, ular o'z hisoblarini mobil telefonlari orqali boshqarishga imkoniyat yaratmoqda. Mobil banking orqali depozitlar ustidan nazorat osonlashdi va mijozlar depozitlarni o'zlari uchun eng foydali shartlarda tanlashlari mumkin. Banklar esa raqamli platformalarda depozitlar uchun yangi mahsulotlar ishlab chiqib, mijozlarga turli depozit turlarini taklif qilishmoqda. Depozitlar hajmi va muddati o'zgarib, qisqa muddatli depozitlar ommalashib bormoqda. Raqamli texnologiyalar orqali amalga oshirilgan depozitlar soni an'anaviy usullar orqali amalga oshirilganlardan ancha ortib ketdi. Banklar uchun esa bu o'zgarishlar, depozitlarni to'plash va samarali boshqarish imkoniyatlarini oshirdi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalardan foydalanayotgan mijozlar an'anaviy bank xizmatlaridan ko'ra, tezroq va qulayroq hisob-kitoblar amalga oshiradilar, bu esa ularning banklarga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Shuningdek, depozit turlarining o'zgarishi, ya'ni qisqa muddatli va yuqori foizli depozitlar ko'proq tanlanayotganligi ham raqamli texnologiyalarning ta'siri bilan bog'liq. Bu jarayon, shubhasiz, tijorat banklari uchun raqamli muhitda o'z faoliyatini rivojlantirishga imkon beradi. Raqamli texnologiyalarni to'liq qo'llagan banklar o'z mijozlari bilan tezkor va samarali aloqada bo'lib, o'z mahsulotlarini zamonaviy sharoitda rivojlantirayotganligini ko'rsatmoqda.

MUHOKAMA

Tijorat banklarining depozit siyosati sohasida raqamli texnologiyalar ta'sirining kengayishi, o'z navbatida, bank xizmatlari ko'rsatish metodlarini qayta ko'rib chiqishga olib keldi. Banklar endi mijozlarga an'anaviy xizmatlardan tashqari, mobil va internet banking platformalarini taqdim etmoqda, bu esa ularning depozit siyosatini yangilashga xizmat qilmoqda. Raqamli texnologiyalar, shuningdek, banklarning o'z faoliyatini yanada soddalashtirishga, mijozlarga tezkor xizmatlar ko'rsatishga imkon beradi. Banklar o'z mijozlarining ehtiyojlarini yaxshiroq tushunib, turli depozit turlarini taklif qilishadi va foydalanuvchilarga moslashtirilgan

mahsulotlarni yaratmoqdalar. Tijorat banklarining depozit siyosatidagi raqamli o'zgarishlar, albatta, bankning umumiy iqtisodiy samaradorligini oshirishga yordam beradi. Masalan, mobil ilovalar orqali depozit qo'yishning qulayligi va xavfsizligi banklarning mijozlarga yanada ishonchli va samarali xizmat ko'rsatishiga imkon yaratmoqda. Biroq, raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi bilan bog'liq xavf-xatarlar ham mavjud, masalan, ma'lumotlar xavfsizligi va mijozlarning shaxsiy ma'lumotlari himoyasi masalalari. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar orqali depozit operatsiyalarining jadal o'sishi, ba'zi banklar uchun raqobatni kuchaytirib, yangi strategiyalarni ishlab chiqish zaruratini tug'diradi. Banklar raqamli texnologiyalarni kengaytirish, ularni innovatsion yondashuvlar bilan birlashtirish orqali mijozlar bilan mustahkam aloqalar o'rnatishga va o'z xizmatlarini yanada jozibador qilishga intilishlari zarur.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalarning tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'siri juda keng va murakkabdir. Ularning rivojlanishi banklarning depozitlar bilan ishlash jarayonlarini o'zgartirgan va mijozlarga yanada qulay, tezkor va ishonchli xizmat ko'rsatish imkonini yaratgan. Mobil banking, internet banking va boshqa raqamli platformalar orqali mijozlar depozitlarini boshqarish, qo'yish va olish jarayonlarini ancha soddalashtirishdi. Bu esa banklarning faoliyatini modernizatsiya qilishga va mijozlar bilan uzoq muddatli aloqalarni mustahkamlashga yordam bermoqda. Kelajakda raqamli texnologiyalarning bank xizmatlaridagi roli yanada kuchayib, yangi strategiyalar va innovatsiyalar orqali banklar o'z mijozlarining ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlarni taklif qiladilar.

ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Abduqodirov A. "Bank ishi va moliya bozori", Toshkent, "IQTISODIYOT" nashriyoti, 2022-yil.
2. Xidirov Sh.X., "Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklari faoliyati", Toshkent moliya instituti, 2023-yil.
3. Jo'rayev M.M., "Moliyaviy xizmatlar va innovatsion texnologiyalar", "Iqtisodchi" nashriyoti, 2022-yil.

4. Karimova N.K., “Banklarda mijozlarga xizmat ko’rsatish innovatsiyalari”, Toshkent, 2024-yil.
5. O’zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy hisobotlari, 2023–2024 yillar.
6. Usmonov B.E., “Raqamli bank ishi asoslari”, Toshkent, “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2023-yil.
7. G’ulomov S.S., “Moliyaviy menejment va raqamli innovatsiyalar”, 2024-yil.